

XXI стагоддзе:
паэтычныя далягляды

Уладзімір Несцяровіч

Сто дарог

вершы

Мінск
«Галіяфы»
2008

УДК 821.161.3-1
ББК 84(4Беи)-5
Н56

Серыя заснавана ў 2008 годзе

Рэдакцыйная калегія серыі:

Уладзімір Гніламёдаў (галоўны рэдактар), Зміцер Вішнёў,
Міхась Башура, Вячаслаў Корбут, Віка Трэнас

Несцяровіч, У. П.

Н 56 Сто дарог : вершы / Уладзімір Несцяровіч — Мінск: Галіяфы, 2008.
— 112 с. — (XXI стагоддзе: паэтычныя
далягляды).

ISBN 978-985-6906-04-9

Уладзімір Несцяровіч — мастак, выкладчык, паэт, цікавы
суразмоўца. Ягоныя вершы — адкрыты дыялог з прыродай,
шчыры аповед пра ўбачанае, аднойчы перажытае.
Як чалавек творчай прафесіі ён заўсёды ў пошуку:
тэматыка ўключчных у зборнік вершаў даволі шырокая
і разнастайная. У ёй знаходзяць сваё аллюстраванне
аўтабіографічныя эпізоды, згадкі пра незабыўныя сус-
тречы з сябрамі і знаёмымі, гістарычна памяць народа
пра мінулае нашай Айчыны і многае іншае.

УДК 821.161.3-1
ББК 84(4Беи)-5
Н56

ISBN 978-985-6906-04-9

© Несцяровіч У. В., 2008
© Афармленне. ПУВП «Галіяфы», 2008

АЎТАБІЯГРАФІЧНЫЯ ЭПІЗОДЫ

Перад табой, паважаны чытач, кніга, аўтар якой – мастак, выкладчык і журналіст Уладзімір Несцяровіч – твой цікавы суразмоўца, а яго вершы – адкрыты дыялог з прыродай, шчыры аговед пра ўбачанае, аднойчы перажытае. Як чалавек творчай прафесіі ён заўсёды ў пошуку: тэматыка ўключаных у зборнік вершаў даволі шырокая і разнастайная. У ёй знаходзяць сваё адлюстраванне аўтабіографічныя эпізоды, згадкі пра незабыўныя сустрэчы з сябрамі і знаёмымі, акрамя таго – гістарычная памяць народа пра мінулае нашай Айчыны і многае іншае.

Чытаючи вершы, мы пераносімся разам з аўтарам у тыя мясціны, дзе вандраваў паэт з вудаю, стрэльбай або сваім паходным мальбертам у пошуках прыгожых краявідаў, каб на-маляваць іх з натуры. Для Уладзіміра Несцяровіча, між іншым, і тыя моўныя сродкі, якія ён выкарыстоўвае пры апісанні сваіх герояў, таксама з'яўляюцца рознакаляровымі фарбамі. Аўтарскае слова заўсёды дакладнае, трапнае і надзвычай арыгінальнае. Напрыклад, у вершы “Позняя восень” сакавіта апісаны свавольны і нястрымны вецер. Зрэшты, спакой, што дніамі пануе над роднай паэту ракой Беразінай, не парушаеца шумам вятроў. І толькі ў творы “Дом графа Патоцкага” яны яго крадуць, спываючы сваю адвечную сумную песню.

Нават фактывічна няісныя рэчы і з'явы набываюць у вершах Уладзіміра свой колер: звычайнае рэха (“Лясное рэха”) бачыцца паэту “запэцканым” у зялёную фарбу лістоты і травы.

Вось так па-майстэрску аўтар з кожным сваім творам усё да-лей вядзе нас за сабой у свет зачараваных паэтычных вобразаў. Прычым Уладзімір шчыра перажывае за лёс кожнага з апісаных ім герояў, заўсёды ставіцца да пакрыўджаных са спагадай і жалем.

Да напісання вершаў Уладзімір Несцяровіч мае ўласны, своеасаблівы падыход. Многія з іх напісаны, быццам з натуры. Але

пры гэтым паэт умела пазбягае натурапізму, просталінейнасці аповеда, што праглядвалася ў больш ранніх вершах. Творы аўтара ўяўляюць сабой філософскі раздум пра жыццё, яны не пазбаўленыя матыву высокага грамадзянскага гучання. Таксама Уладзімір выступае як гумарыст і сатырык.

Ёсць у паэта і творы, адрасаваныя дзецям ("У купальскую ноч"), дзе ўбачанае перадаецца ў форме цікавай казкі, што сведчыць пра ўменне алегарычна ўспрымаць звычайнія з'явы навакольнага асяроддзя.

Уладзімір Несцяровіч – заўзяты рыбалоў і паліўнічы. Але, як можна здагадацца, для яго далёка не галоўнае атрыманье трафей. Знаходжанне на прыродзе, сам працэс рыбалоўства ці палявання спершага даюць прыемныя хвіліны адпачынку. А вуда і стрэльба – праста атрыбыты, што надаюць вандроўкам больш экзотыкі і рамантыкі.

Падчас прачытання кнігі ствараеца беспамылковае ўражанне, што Уладзімір Несцяровіч – чалавек з багатым і шматлікім харектарам, што ў яго добрая, чулая душа, якой, здаецца, хапае на ўвесь белы свет.

Прыемнай сустрэчы з паэтом, сябры!

Алесь БЫЧКОЎСКІ

СЛОВА ДА ЧЫТАЧА

Вёска-адзінаццаціхатка Карбаўскoe, што на Бярэзіншчыне, туліцца да правага берага рабчулкі Клявы, якая, кажуць, некалі была і шырокая, і даволі глыбокая. Я яшчэ выхапіў краем сваёй дзіцячай памяці Кляву зусім іншую, калі па ёй сплаўлялі бярвенне – плыты ганялі.

Вось тут, у Карбаўскім, я і нарадзіўся на згон зімы сорак дзесятага. Толькі цяпер, праз пласты перажытых гадоў, усведамляю, якое вялікае шчасце ўзгадавацца ў асяроддзі малаяўнічай прыроды. З якога часу мне палюбілася прырода, і сам не ведаю, здаецца, я нераўнадушны да яе ўсё сваё жыццё.

Вершы пачаў пісаць не сказаць, каб рана, хаця падсвядома паэзію адчуваў у кожнай звычайнай з'яве з маленства.

Памятаю, ужо заканчваючы Каменнаборскую дзесяцігодку, мы рыхтаваліся да апошняга званка. Ганна Сцяпанаўна Паддубская, наш класны кіраўнік, абводзічаў кожнага з вучняў сваім дапытлівым позіркам, запыталася: “А можа, хто з вас вершык напісаў бы?”. Ніхто з вучняў, у тым ліку і я, на яе ўроках беларускай літаратуры паэтычных надзеі не падаваў. А позірк класнай тым часам спыніўся на мене. Я зразумеў той позірк як заданне настаўніцы і выканаў яго. Думаецца, што гэта ў многім вызначыла напрамак майго жыццёвага шляху. Вось бачыце, як проста атрымалася.

Даўно ўжо за гарызонтам жыцця засталіся гады работы ў вытворчасці, час вучобы ў

Мінскім мастацкім вучылішчы імя Глебава, на журфаку Белдзяржуніверсітэта. Вучоба зрабіла мяне мастаком, журналістам, а жыццё навучыла думаць і тварыць.

Уладзімір НЕСЦЯРОВІЧ

Я не самотны, я кнігу маю
З друкарні пана Марціна Кухты.

Максім Багдановіч

KAMUNKAT.ORG

ВЕРШЫ

KAMUNIKAT.org

ДАРОГА

Дарог у кожнага так многа,
Мне дадзена такой прайсці,
Што ад бацькоўскага парога
Вядзе дагэтуль па жыцці.

Дарога веры ў чалавека,
Шляхі стваральных шчырых спраў,
Яны нялёгкія адвеку,
Ды іншых я не выбіраў.

У вольны час мяне дарога
Ізноў паклікала ў паход –
На плёс рачны, дзе рыбы многа,
На бераг летам, ці – на лёд.

кастрычнік 2007 г.

АБЕЛІСК

Нарваў рамонкаў ля дарогі.
Я іх кладу на абеліск
І з ледзь прыглушанай трывогай
Чытаю надпіс зверху ўніз.

Я за слязьмі не бачу літар,
Камяк да горла падступіў,
Здаецца, я тут быў забіты,
Здаецца, побач з імі быў...

Я чую плач дзяцей нявінных,
І "хальт!" мне вуха рэзануў.
Стралялі ў твар людзям і ў спіны –
Я гэта бачыў, гэта чую.

Каторы год няма вас з намі,
Спіцё ў магіле вечным сном.
Дрыжыць бярозка пад вятрамі
Ля абеліска за сялом.

Спываюць птушкі над палямі.
Той абеліск здалёк відаць.
Жытнёвы колас б'е аб камень,
Зярніты спелыя звіняць.

май 1976 г.

У ПОЛІ

Сонечным дзянёчкам выйшаў я у поле,
Кланяюцца нізка жыта каласы,
Ў палявых матывах для души раздолле –
Колькі свежых фарбаў, смелае красы!

Перапёлка недзе у даспелым жыце
Птушанят збірае пад сваё крыло.
Перазвон калосся ціхі, таямнічы,
Нібы чуткі ў вёсцы пра маю любоў.

Мне ж цяпер не ў радасць гэтыя хвілінкі,
Не жадаю спеваў шэрых жаўрукоў.
Можа, я пабачу белую хусцінку
І цябе спаткаю незнарок ізноў.

Ты, як лань, паўстала на маёй дарозе,
Я тады з мальбертам крочыў да ракі,
Кінула кароткі, сарамлівы позірк
І схавала ў жыце вочы-vasількі...

Знік дзянёк цудоўны, нібы тое сонца,
Не забыць блакіту мне тваіх вачэй,
І сустрэч з табою прагнучы бясконца,
Я вандрую ў полі – дык прыходзь хутчэй.

жнівень 1976 г.

МІЛЯЯ ВОБРАЗЫ

*Вобразы мілляя роднага краю,
Смутак і радасць мая!
Што маё сэрца да вас парывае?
Чым так прыкованы я...*
Я. Колас, “Родныя вобразы”, 1908 г.

Мілляя вобразы роднага краю,
Куды ні пайду я, то вас напаткаю,
Куды ні пайду я, куды ні падамся,
Без вас мне не жыць, я ў вас закахаўся.

Хіба то не вобраз магутнай Айчыны:
Той дуб векавы, што стаіць каля тыну –
Ён моцным карэннем трymаецца ў глебе,
Ён кронай широкай кранаецца неба.

I зграбная постаць зялёной бярозкі,
Што вырастает у полі за вёскай.
Дорыць свое пацалункі ёй вецер –
Вобраз мілейшы, не знайдзеш на свеце.

Белы рамонак, жытоў каласы
Адлюстраваліся ў кроплі расы;
Плаваюць купкамі хмары над гаем –
Вось яны, вобразы роднага краю.

Нібы люстэрка, азёрная гладзь;
Зоркі начныя ў ёй можна збіраць,
Тут і дзяцінства свое прыгадаеш –
Дзе яшчэ вобраз такі адшукаеш!

Ночы празрыстыя, ранак ружовы,
Льны валакністыя, пах верасовы,
Шэрань на дрэвах, праталкі вясны –
Вобразы, вобразы – светлыя сны.

лістапад 1977 г.

ПОЗНЯЯ ВОСЕНЬ

Туман расцякаецца шырай і шырай,
Сонца не грэе нас нават удзень.
Скрыўся удалеч запознены вырай,
Знік паступова, як прывід, як цень.

Не высыхаюць халодныя лужы,
Больш на дорогах асенній вады.
Пахне ў паветры зімоваю сцюжай,
Лес пачарнеў, апусцелі сады.

Гойсае вецер за вёскай у полі.
Вунь ён, свавольнік, салому варушыць,
Рве і дугой выгінае таполі.
Хутка ўжо снегам зямлю зацярушиць.

лістапад 1977 г.

ПАЛЯВАННЕ НА ЗАЙЦА

Снег сыпаў ноч усю з нябёсаў,
А на світанні перастаў.
На грудзі радасна мне Босы
Сваімі лапамі упаў.

Глядзіць так шчыра – прама ў вочы,
Лізнуць мяне імкнецца ў твар.
Здаецца, ён прамовіць хоча:
Хадзем у лес, мой гаспадар.

Адзін другога разумеем –
Мы з ім даўнейшыя сябры.
Я падпярэзываюся рэмнем,
А ён чакае на двары.

Зімовы лес утульны, цікі:
Без ветру дрэвы не шумяць.
На снезе свежым, як на ліха,
Слядоў звярыных не відаць.

Але ж са мною побач Босы.
Ён адшкукае зайца й так.
Вось ён крануў паветра носам,
Імкліва кінуўся ў лазняк.

Хвілін праз колькі лес прачнуўся –
То голас мой ганчак падаў.
Дадому з зайцам я вярнуўся,
А потым верш пра гэта склаў.

студзень 1978 г.

МОЙ ДЗЕД

Дзед Цімох, якая асалода
Той мядок – ты пчолак гадаваў.
Помню я, як лазіў ты ў калоды,
Нас, малых, заўсёды частаваў.

* * *

Глядзець было мне проста дзіўна,
Як дзед свой лапаць падплятаў.
І спрытна ж подплетка хадзіла
Ў яго мазолістых руках.

Ён лапці новыя павесіў,
Мяне на ўслончык пасадзіў –
Расказваў казку, доўга песціў,
У лес пасля з сабой звадзіў.

Мой дзед быў вельмі працавіты,
Лічыў за грэх сабе – праспаць,
На лайдакоў бываў сярдзіты,
Мастак быў слабых паўшчуваць.

Бывала, ўстане на світанні
І у гумно адразу йдзе,
Змалоціць жыта да снядання,
Каня з начлегу прывядзе.

Прайшлі гады, няма ўжо дзеда –
Я сам са скроняю сівой,
А дарагі мой непаседа
Жыве у памяці маёй.

сакавік 1978 г.

ХТО ПРА ШТО...

Хто пра што, а я пра восень,
Ёсць прываблівасць у ёй,
Хоць цямнее ў небе просінь,
Дрэйфы хмараў над зямлёй.

Хто пра што, а я пра восень;
Восень – дзіўная часіна:
Паглядзець мне давялося,
Як агнём гарыць асіна.

Хто пра што, а я пра восень,
Ціхай раніцай рабіна
З гронкаў ягад на падносе
Падарунак мне зрабіла.

Хто пра што, а я пра восень:
Я пайшоў на агарод ,
Гарбузы там з град пазносіў,
Склаў да кучы іх пад плот.

Хто пра што, а я пра восень:
Бо я ў восень улюблёны –
Вунь прапелерам панёсся
Ўніз апошні ліст ад клёна.

Хто пра што, а я пра восень...

лістапад 1979 г.

АДПАЛАЕ ВОСЕННЮ АСІНА

Ціхім днём на заканчэнні лета
Спей плыве з нябеснай вышыні –
То ляцяць удалячынъ адгэтуль
У нямой прасторы жураўлі.

Вырай знік, і толькі хвяляй вецер
Іх жалобу носіць над зямлёй.
Ўслед гляджу, і сумна штось на сэрцы
Ад птушынай песні незямной.

Паляцеў бы ўслед асенняй птушкай,
Толькі б адараўца ѿзяткі
На крыле вось так аблокі гушкаць,
Як цяпер вунь тыя жураўлі.

Знікла дзён цудоўная часіна,
Адплыла, бы песня журавоў –
Адпалае восенню асіна,
А вясной зазелянене зноў.

лістапад 1979 г.

НОЧ НА ПАЛЯВАНІ

Ў лясным урочышчы Адкосе,
Дзе дуб развесіў свой шацёр,
Ружовым полымем пад восенъ
Гарыць, палае наш касцёр.

З нас кожны тут па добраі волі –
З цяжкою стрэльбай, рукзаком.
Мы тут усе у новай ролі –
Абстаявалі ўтульны дом.

Наш дом – цудоўныя мясціны,
Прасторны ён і таямнічы,
А гаспадарыць тут гасцінна
Сягоння брат наш – паляунічы.

Лічы, ўсю ночку мы не спалі,
Між іншым, грэх было заснуць –
Нас камары ў палон забралі.
А цемра – пальцам не праткнуць.

Ці шмат патрэбна чалавеку –
Паслухаць жарт і анекдот.
Мы, паляунічыя, адвею
Вясёлы, з гумарам народ.

Глядзеў з-пад неба месяц коса.
Ужо заснуй вунь і Валодзя,
Я чую, як час ад часу носам
Ён гукі дзіўныя выводзіў.

І я пачаў драмаць таксама –
Пад галаву рукзак паклаў.
А з рукзака так пахла салам,
І пахла хлебам з рукзака...

Лунае золак, noch праходзіць,
Пара начлег нам пакідаць.
Пра ночку гэтую з Валодзем
Мы будзем доўга ўспамінаць.

жнівень 1981 г.

ТУТ ГРЭХ ПАЭТАМ НЕ РАДЗІЦЦА

Стайць бяроза над ракой,
У берагах вада іскрыцца,
А праз раку падаць рукой –
Тут грэх паэтам не радзіцца.

Гудзяць камбайны за сялом,
Дзе умалотная пшаніца.
Я пакланяўся ёй чалом –
Тут грэх паэтам не радзіцца.

Тырай жыцця, маё сяло –
Бяжыць сцяжынка да крыніцы.
Сюды мяне і прывяло –
Тут грэх паэтам не радзіцца.

Я з вамі, родныя мясціны,
Жадаю шчасцем падзяліцца,
Бо я у шчасці не адзіны –
Тут грэх паэтам не радзіцца.

Мне, мама, твой прыемны твар,
Лічы, з калыскі самай сніцца.
Свайму я слову гаспадар –
Не мог паэтам не радзіцца.

лістапад 1984 г.

ПАКАХАЙ

Пакахай мяне шчырым каханнем,
Пакахай, і я твой назаўжды.
Як тады, у хвіліны спаткання,
Панясу на руках праз гады.

Не аддам я цябе анікому,
І, паверыш, заўсёды ўначы,
Калі толькі захочаш, вядома,
Светлы сон буду твой сцерагчы.

Раніцою, як выйдзеш на ганак,
Ты ўсміхнешся, зірнуўшы ўгару.
Нашым зробіцца кожны світанак.
Я расінку табе падару.

Потым пойдзем з табой, дзе – туманы,
Дзе спявае і ўдзень салавей.
Табе ў очы ласкова я гляну:
Ці была ты калі шчаслівей?

Пастаім над ракой на світанні,
А у ёй серабрыцца вада.
Пакахай мяне шчырым каханнем,
Пакахай, і не будзе шкада.

лістапад 1986 г.

АСЕННІ ПАЗІТЫЎ

Я крочыў ранкам па дарозе
Да рэчкі, што – між балацін.
Мой да ўсяго цікаўны позірк
Блukaў у пошуках мясцін.

Навокал быў малюнак звонкі:
Багацце фарбаў – хоць пішы.
У харастве маёй старонкі –
Прастор для цела і душы.

Мне гай нашэптваў: калі ласка,
Прысядзь, вандроўнік, адпачні.
Тут быллю з'явіцца і казка,
Тут быль, як казка ў цішыні.

Тут болем сэрца адгукнецца –
Часоў далёкіх успамін,
Калі з нябёс журба пральецца,
Што ў вырай нёс птушыны клін.

кастрычнік 1989 г.

ЛЕТНЯЯ НОЧКА

Летняя ночка такая празрыстая,
Ў росах купаецца луг.
Адлюстраваўся ў рацэ серабрыстай
Млечнага Шляху ланцуг.

Коцяцца лёгкія ціхія хвалі,
Плёхнула рыбка ў Кляве.
Качкі ў чарот заплылі, задрамалі,
Драч адгукнуўся ў траве.

Летняя ноч. Халадком пацятнула,
Скроні туман пабяліў,
Вечер дыхнє сюды з боку рачулкі –
Падае белы наліў.

Зоркі, на небе хоць крыху пабудзьце,
Певень яшчэ не пяе.
Летняя ноц, я ў палоне пачуццяў –
Не адпускат жа мянене.

ліпень 1990 г.

ЖУРАЎЛІ

Кроцыў бярэзнякам рэдкім увосень,
Ліст пад нагою ў мяне шамацеў;
Раптам, паверыше, мне падалосья,
Як бы у небе хто ціха запеў.

Вочы падняў я, стаю ў задуменні,
Зачараўаны той песній птушынай:
У вышыні па-над гаем асеннім
Пераклікаецца клін жураўліны.

Там, у нябесным нямым сутарэнні
Скардзіцца іх развітальная песня –
Лета у сонечных ясных праменнях
Птушкі з сабою у вырай панеслі.

Сонца Радзімы на крылах іскрыцца,
Дробнымі краплямі ззяе ў вачах.
Ім бы на дол адпачыць апусціцца,
Бо некароткі наперадзе шлях.

Птушкі далёка вандруюць за мора
Ў цёплай краіне зіму прачакаць.
Гэткіх мясцін, як пакінулі ўчора,
Там, на чужынне, наўрад ці спаткаць.

Сядуць яны, прыляцеўшы, у поле,
Ды і затрубяць самотна ў простор –
Бераг чужы не заменіць ніколі
Родных палёў і блакітных азёр.

верасень 1990 г.

МАЯ ВЁСКА

Там, дзе канчаецца ніва,
Лесу блакітная ніць,
Сцішана, бы сіратліва,
Родная вёска стаіць.

Доўга ты так пастаяла
Пад парасонам нябёс,
Радасці бачыла мала,
Болей – пакутаў і слёз.

Тлее у вокнах дасвецце,
Нібыта ў бяссонных вачах,
Не выветраны даўгалеццем
Вайны перажытае жах.

Лёсу жыщёвыя хвалі
У вір цябе неслі падчас,
Шчасце табе наракалі,
Як аб'ядналі ў калгас.

А ці была ты шчаслівай,
Родная вёска, скажы,
Як ты знаходзіла сілы
Там, на крутым віражы?

снежань 1992 г.

ЗІМОВЫ ВЕЧАР

Калі удосталь завіруха
Нагаласілася ў палях,
Навокал стала пуста, глуха,
У небе выспей Млечны Шлях.

А цішыня стаіць тугая –
Заснуў зімовы краявід.
Дарога ў поцемках блукае.
На ёй прахожы, як прывід.

Ён азірнуўся і паслухаў:
Не бачна дзённае красы.
І паступова траціць вуха
Бліжэйшай вёскі галасы.

Сава – халоднай цемры госця –
Ў сваёй стыхіі знае толк.
Тужліва з голаду і злосці
Завыў у пушчы недзе воўк.

студзень 1993 г.

А ПЕВЕНЬ КУРМІ ДАРАЖЫЎ

Калода ў двары пад павеццю,
Сякера ў калодзе. Там смоль,
Там трэскі, ўсялякае смецце,
Там певень хадзіў, як кароль.

Певень курмі даражыў.
Цёрся ля іх усё бокам,
Але з недаверам лажыў
На тую сякера вока.

Аднойчы на кухні гамонку
З кабетаю вёў гаспадар.
Аб нечым пытаў свою жонку,
Яна не глядзела у твар.

Бязветраным восеніскім ранкам,
Нібыта здабычу мядзведзь,
Ён пеўня схапіў каля ганка
І хутка панёс пад павець.

З размаху сталёвой сякеры
Карона зляцела далоў.
Цякла без ніякае меры
Гарачая ліпкая кроў.

* * *

І ўжо хмурым восеніскім дасвеццем,
Не усведамляючы бяды,
Ля курэй чародкі пад павеццю
Цёрся бокам пеўнік малады.

сакавік 1993 г.

ЖЫЦЦЁ САБАЧАЕ

На ланцуг паставіў у двары
Гаспадар маленькага сабаку.
Аж да самай ранішнай зары
Бедалага не скуголіў – плакаў.

А набыў яго па панядзелку
У суседній вёсцы ў мужыка,
За сталом абмылі тую здзелку,
Бы купляў карову ці бычка.

“Забірай, адно няма ім збыту,
Занясу астатніх у раку”, –
Разважаў усlyых, і дзелавіта
Той змяшчаў жывёліну ў руку.

Сыценькі і цёплы, нібы пранік,
Ціха варушыўся на руках.
Падышла, матляючы саскамі,
Бы пустымі торбамі, сука.

Так шчасліўца і прынёс дахаты.
Скрынка стала будкай ля сцяны:
Нібы ў tym сабакі вінаваты,
Што на свет радзіліся яны.

А калі нарэшце надакучыў
Ён гаспадару сярод начы:
“Перастань мяне, паскуда, мучыць”, –
Крыкнуў злосна ў цемру, ідуchy.

“Ты, тлума, пабойся лепей смерці!
Хочаш, і цябе глыне рака”, –
І далонню грубай, як і сэрца,
Так балюча выцяў шчанюка.

“Ты цяпер – сабака з Блевашоў”, –
Кінуў ён у снег скарынку хлеба
І у хату цёплую пайшоў.
Людзі, я прашу вас, так не трэба.

сакавік 1993 г.

У ГУСЕЙ СВАЕ ДАРОГІ

У гусей свае дарогі,
Паднябесныя маршруты,
У гусей свае трывогі
І надзеі, і пакуты.

У гусей свае дарогі,
Імі зведенаны адве́ку,
Дзе іх носяць крылы, ногі,
Не падняцца чалавеку.

У гусей свае маршруты,
Дзе шумяць цыклонаў ветры.
Там іх крылы-парашуты
І трываюць у паветры.

У гусей свае трывогі
За ўвесь род гусіны ў свеце.
Льецца крык іх нам пад ногі,
Крык трывогі – з паднябесся.

У гусей свае надзеі –
Запасная пара крылаў,
Паратунак ад завеі
І кропніца бурнай сілы.

У гусей свае пакуты –
Агарнулі крылы-плечы,
Бы цяжкія латы-пути.
А душа шчыміць аб вечным.

лістапад 1993 г.

ДЗІЎНЫ ПАКУПНІК

Свяціла сонца ласкава, пяшчотна,
І людзі пасміхаліся яму.
Адзін з усіх на выгляд быў маркотны –
Даведацца цікава: а чаму?

Чаму насустрэч сонцу ён не кінё²
Сваёй усмешкі радасны прамень?
Наадварот, і твар сягоння клінам.
Чаму ў яго такі няўдалы дзен?

Сцямнелы сам, няголена шчаціна.
Падобны нос на сіні фюзеляж.
Стаіць бядак змарнелы, з горкай мінай –
Сатырыка любімы персанаж.

Жартуюць людзі між сабой лагодна.
У цёткі Зосі звязкнулі ключы:
“Заходзьце ў краму – уваход свабодны”,
Купляюць хлеб, цукеркі, калачы...

А ён пралез да скрынак тых, што збоку,
Бутэлька з півам трапіла ў руку.
Чарга злуеца, шле яму папрокі,
Але ўступае ўсё-ткі мужыку.

Шчаслівец шустра выслізнуў на ганак,
Узняў бутэльку – тварам прасвятлеў.
Нібы сустрэў упершыню світанак,
Нібыта Бог душу яго сагрэў.

красавік 1994 г.

САЛАВЕЙ

Ўсе жабы ў возеры паглухлі,
Вясновы дзень адпалыхаў.
Стаіўся я ў кустах чаромхі
Там салавей зашчабятаў.

Ажно ваколіца нямее,
І стыне матавая бель,
Здаецца, птушачка самлее,
Музычная ліецца трэль.

Сюды я ўцёк ад адзіноты
І салаўя пачуць, а ён –
Жантлёр нявыдуманай ноты,
Як на далоні мне відзён.

Я бачу цуд у вечар весні:
Камар яму – спрабуе ўпіцца,
А той заходзіцца у песні
І нуль увагі кровапіўцу.

май 1994 г.

КАРОТКАЯ СУСТРЭЧА

Я на вакзале у чарзе
Таўкуся за білетам
Жывы натоўп шуміць, гудзе –
Пчаліны вулей летам.

Хто ў госці едзе, хто дамоў,
А хто ў камандзіроўку,
А я ў каторы раз ізноў
Вяртаюся ў Ялоўку.

Сярод цывільных у чарзе,
Гляджу – стаіць вайсковец
У форме, сіле і красе –
Даволі зграбны хлопец.

І да чаго знаёмы стан!
А ж з месца я крануўся:
Дык хай я буду не Іван,
Калі хоць памылюся.

Я апусціў свой чамадан;
Мы моцна абняліся.
“Здароў, Васіль, здароў, Іван”.
Як бы ў адно зліліся.

“У адпачынак, назаўжды?”
Аднак жа, малайчына,
Мінуў армейскія гады,
Як трэба, чын па чыну.

Во будзе радасці бацькам
Ад той сустрэчы з Васем.
“Ну, а ў цябе як справы там,
Ці не жаніўся часам?”

Тады паехаў я, бывай,
Аўтобус адыходзіць.
Дык ты ў суботу прыязджай --
Прыесеці не пашкодзіць”.

“Гадуйся”, – жартам ён сказаў,
Абняў мяне аберуч.
Гудзе, як вулей, той вакзал.
І людзі едуць, едуць...

чэрвень 1994 г.

РЭХА

Якая уцеха! –
Світанкам па лесе
Разносіцца рэха
Зязюлінай песні.

Як сімвал прыроды
У родную вёску
Адтуль праз гароды
Ляцяць адгалоскі.

Зязюля кукуе
Штодзень да паўлета.
Здаецца, я чую –
Ахрыпла прыкметна.

Зязюля ахрыпла,
Свой голас губляе.
Хоць песня заціхла,
А рэха гуляе.

Лятае па лесе
Усім на уцеху
Зязюлінай песні
Зялёнае рэха.

жнівень 1994 г.

ДОМ ГРАФА ПАТОЦКАГА

Нясецца ўдалъ імклівая Бяроза,
Вятры спываюць, крадучы спакой.
І пад дуэт ляшчыны з вербалозам
Самлеў мурог у лузе за ракой.

Там, ля ракі, у сектары прыватным,
Згарбелі хаты, як адна – кругом.
Рукой падаць, на узлобку прыўзнята
Стайць раскошны мураваны дом.

Ён – той доўгажыхар на белым свеце –
Ў сабе трymае унікальны стыль.
А час даўно мужыцкія павеці
Ператварыў у парахню і гніль.

Каб хвалая бераг часам не размыла,
Зыход адзін з яе ліхой гульні –
Сюды, на край жвіровага абрыва,
Сцяной ляглі цяжкія камяні.

На змену году новы год прыходзіў,
На змену веку новы век прышоў.
А ён, як быў, насустроч непагодзе
Дах падстаўляе, нібы капюшон.

I, пабываўшы там, у інтэр'еры,
Адчуў я дух багатай даўніны:
“Рыпей паркет, пад лакам зязлі дзвёры,
А на падлозе, сценах – дываны”.

Нібы сустрэў прыгожую паненку
Я на пад'ёме лесвіцы крутой.
На ёй шумела пышная сукенка.
Не вербалоз шаптаўся за ракой.

верасень 1994 г.

ВОСЕНЬ

Ціхаю паходкаю учора,
Раным-рана, прама на дасвеці,
Завітала восень на падворак,
Зазірнула пад мае павеци.

Запытала восень прынцыпова:
“Як зіму ты будзеш зімаваці?
Ці ў запасе ёсць сухія дровы,
І ці будзе щёпла ў тваёй хаце?”

А затым яна прыадчыніла
Дзверы ў хлеў, дзе рохкаў парсючик:
“Мне цікава, чалавечча мілы,
Да зімы ты маеш кумпячок?

А цяпер хваліся, для кароўкі
У зіму кармоў паспеў здабыць?
Калі не – рагулю на вяроўку
Ды вядзі, пакуль не позна збыць”.

Зазірнула восень і ў кладоўку:
“Дзе мука у скрынцы на бліны?”
Потым вочы на маю ватоўку
Падняла – пытаюцца яны.

Паказаў я кажушок, валёнкі,
Цёплыя шкарпэлкі, рукавіцы
Для сябе, для дзетак і для жонкі –
Усё яе цікавіць да драбніцы.

Зайрдзела восень на рабіне,
Гронкамі чырвонымі павісла.
Не спрацуеш, то зімой загінеш.
Восень – кантралёр бескампрамісны.

лістапад 1994 г.

СТО ДАРОГ

Сабакі стогнуць, лямантуюць,
Пайшлі загоншчыкі ў загон,
У жылах кроў кіпіць, бунтуе,
Хвалюе сэрца дружны гон.

Вунь там, на просецы, дзе ўчора
Паклаў свой белы след мароз,
Як здань глухая, знерухомеў
З сваёю стрэльбаю Паўроз.

І я дарэмна час не траціў –
Сваю пазіцыю заняў.
У маскіровачным халаце,
Як людзі кажуць там, зліняў.

Імкліва блізілася ўдача
З набегу ўедлівых сабак.
Вось-вось, здавалася, убачу
Лася. Ну, дзе той здравявік!

Ў ляснога звера ход адзіны,
У паляўнічых – сто дарог.
Мы ў шчасце верылі, хадзілі,
Ды з нас ніхто не падсцярог.

У гушчары, дзе ноч заўсёды,
Знайшоў сабе ратунак звер –
Схаваўся, як ад непагоды,
Ад куль свінцовых там цяпер.

Калі стаміліся сабакі
Скуголіць, бегчы без прадыху,
То паляўнічы рог заплакаў,
І паплылі хвіліны ціха.

Нас сцежка вузкая, крывая
Пад вечар стомленых вяла
З ляснога сцішанага краю
Дамоў да бліжняга сяла.

лістапад 1994 г.

РАЗБІТЫ ЧОВЕН

На воднай гладзі, промнямі прагрэтай,
Наводзячы на даўні успамін,
Нябожчыкам старым, даўно адпетым,
Разбіты човен гойдаўся адзін.

Ляніва бок яго лізала хвала,
Азёрнай чайкі плыў шчымлівы крык.
Адтуль, з імглістай, таямнічай далі,
Што к нам прынесла човен на зары.

На дне бялее мокры недакурак.
Нядайна ты служыў гаспадару:
У непагадзь даваў яму прытулак,
З ім сустракаў світальнью зару.

Калі спрыяла рыбаку удача,
Улоў трymала цвёрдая рука –
Ты адчуваў з прыемнасцю, няйначай,
Туті удар ляшча ці шчупака.

Ты з ім дзяліў рыбацкія начлегі,
Ты грэў свой бок пры полымі кастроў,
Цябе туліў туман бялей ад снегу,
Улетку ноч была табе сястрой.

На воднай гладзі, промнямі прабітай,
Наводзячы на даўні успамін,
Нябожчыкам старым, даўно забытым,
Разбіты човен гойдаўся адзін.

иэрвең 1995 г.

НІБЫ ЎПЕРШЫНЮ

Я люблю рукзака цеплыню
І двухстволкі халодную сталь.
Кожны раз я, нібы ўпершыню,
Адпраўляўся ў імглістую даль.

Промнем сонечным смагу тушыў –
Піў ваду я з ласінага следа,
На хаду і анучы сушыў,
І з сабакам ля вогнішча снедаў.

Шмат разоў у аддаленай пушчы
Я надзею ў души сваёй грэў,
Біўся ранак падстрэленай птушкай
Недзе там угары паміж дрэў.

студзень 1996 г.

ЗЯЗЮЛІН ЛІК

Аднойчы – вы чулі –
Я трапіў туды,
Дзе ў пушчы зязюля
Лічыла гады.

I дзіўным здалося
У лесе апоўдні
Яе разгалоссе –
Збіаецца, моўкне.

Настойліва трачу
Хвіліну тугую,
Бо з лесу іначай
Пайсці не мату я.

Стаміўся ў палоне
Птушынай інtryгі,
Мне скрушна сягоння,
Чакаю адлігі.

Чаму так нясмела?
Шапні хоць на вушка,
Ці мо, захварэла,
А, шэрая птушка?

Прасіў я зязюлю,
Узняўши руку:
– Кукуй жа, красуля,
Ну, мілая!
– Ку...

Чэрвень 1996 г.

ПАДЛЁДНЫ ЛОЎ

Снег асеў, але зіма трymае
Раку пад цвёрдым звонкім каўпаком.
А тая спіць – глухая і нямая.
Яна вясной пазбавіцца акоў.

Яшчэ здалёк я тых людзей заўважыў.
У марозны дзень між хілых беражкоў
На снегавым шырокім белым пляжы
Сядзяць, нібыта чарада гракоў.

А хто яны – аматары прыроды,
Рамантыкі ці проста дзівакі?
Марнеюць тут з якой такой нагоды?
Вы ведаеце – гэта рыбакі.

Душу і я павесіў тут над лункай –
Плыве надзея ў небе цераз плёс.
Патрапіць рыбка, ёй няма ратунку –
У мяне цярпення хопіць і ў мароз.

спнежань 1996 г.

ВУЛКАН

Пад вечар, на дзіва,
Мароз памякчэй.
З прыходам адлігі
І дыхаць лягчэй.

Паклікаў Вулкана,
А ён і палез,
Дзівак апантаны,
У заснежаны лес,

Што ўстаў частаколам
За рэчкай Клявой.
Утульна наўкола
Між сцішаных хвой.

Грыбоў тут – не знесці
Увесень пад год.
А колькі у лесе
Цікавых прыгод!

Звяры наслядзілі
Тут шмат уначы:
Лісіцы блудзілі,
Пятлялі зайцы.

Вулкан – і не гляне:
Начныя сляды.
Яны ўжо Вулкану
Не пахлі тады.

Ахутаны цішай,
Амаль праз гадзіну
На поле я выйшаў,
Нібыта на льдзіну.

А зверху прыветна
Глядзеў маладзік,
Які непрыкметна
На небе уznік.

I я – небарака,
Ісці ўжо не мог,
Ды раптам сабака
З'явіўся ля ног.

Ён доўга вунь там, дзе – дубы,
Снег мясіў,
А зараз нібы
Прабачэння прасіў.

Палашчыўся мірна,
Ды зноў у кусты.
Шукае настырна,
А пошук пусты.

Сабака не верый
Ні пню, ні кусту.
У пошуках звера
Ён збег за вярсту.

Нарэшце надзею
Маю апраўдаў:
Па лісу-зладзею
Ён голас падаў.

Я зноў у палоне,
І верце – не верце –
Ад музыкі гону
Хвалюецца сэрца.

студзень 1997 г.

KAMUNKAT.org

СМЕРЦЬ САБАКІ

На ўвесь гарадскі квартал
Чутно было скавытанне:
Пакутліва паміраў
Сабака у тое ранне.

Пратэктар аўтамабільны,
Нібыта ў злавесным жарце,
След чырвоны пакінуў
На жорсткім пустым асфальце.

Згаралі у момант вочы
У дзікіх нямых пакутах.
У іх і адчай, і роспач,
І выклік той смерці лютай.

А недзе там угары
На некалькі кіламетраў
Займаўся пажар зары –
Крыававы аўтапратэктар.

Прахожым не да сабакі.
Убачаць – і ўрассыпнью:
Нагортвае толькі жахі
На публіку гарадскую.

А сведка здарэння, хлопчык,
Відаць, па дарозе ў школу,
Прысейшы, нагу падкорчыў,
Схіліў над сабакам голаў.

Застыўшы ў жалобнай позе,
Пакуты ён зменшыць хоча,
Яму ажно засцяць слёзы –
Пякуць і душу, і вочы.

люты 1997 г.

У ЭЛЕКТРЫЧЦЫ

У перапоўненым вагоне
І цесната, і гамана.
Аж паціскае штосьці ў скронях,
Нібы ад хмельнага віна.

Усе занятыя сядзенні –
Здаецца б, сесці дзе хутчэй,
Было б вялікае збавенне,
Каб зняў цяжкі рукзак з плячэй.

Я праціскаюся ў праходзе,
Як крот адвеку, што сляпы.
А за акном у карагодзе
Танцууюць дрэвы і слупы.

Дзівіўся я з таго, што ўбачыў:
Па ўсім сядзенні ўздоўж і ўшыр
Блукаў маленечкі сабачка –
Адкуль ты, гэткі пасажыр?

Бездапаможнага, малога
Падкінуў нейкі ліхадзей –
Учынак брыдкі, ды наогул
Бывае гэткае ў людзей.

Скуголіў ён, нібыта плакаў
З сваёй сабачае бяды.
Паспачуваўшы небараку,
Прамовіў я: “Ідзі сюды.

Ды годзе слёз, чаго гаруем?
Гатоў табе дапамагчы.
Мы моцна, шчыра пасябруем –
Мой двор ты будзеш сцерагчы”.

студзень 1999 г.

ЛЕТА

У зеніце сонечнае лета,
Маладзее роднае сяло,
Ўсё жыщцёвай сілаю сагрэта,
Птушаняты ўсталі на крыло.

Нездарма, нібы для нараджэння,
Выбіраю гэтую пару.
Я люблю дзівосныя здарэнні,
Летні дождж, світальную зару.

Неўзабаве збожжавая ніва
Шчодра нам адважыць ураджай.
Дык жыві багата і шчасліва,
Наш цудоўны беларускі край.

чэрвень 1999 г.

У НІЗКІХ ПУНЬКАХ

Урочышча Нізкія пунькі
Багамі нам дадзена ў дар.
Шмат ягад тут, іншых ласункаў,
Уночы тут звер гаспадар.

Рачулка цячэ недалёка,
Такая, што хоць пераплюнъ.
Ды ў тонях, дагэтуль глыбокіх,
Вядуцца шчупак і акунь.

Вясною ў суквеці ажыны
Рой руплівых чмялёў аж кіпіць,
Щіха шэпчацца лісце каліны,
Што схілілася, быццам папіць.

А бярозы, бярозы, бярозы...
Дзе ты ўбачыш такіх прыгажунъ.
Дуб і той, бач, забыўся на слёзы –
Векавы аксакал Нізкіх пунь.

Тут у ціхую восень заўсёды
Моцны водар лунае наўкол.
Нараджаецца цуда прыроды –
Грыб вясёлка, загадка вякоў.

Той пазбавіцца злоснай хваробы,
Хто настою прыменіць яго.
Дык вясёлка высокае пробы,
Гэта грыб для людзей – ого-го!..

кастрычнік 1999 г.

ПРЫХОД ВЯСНЫ

Вясна. Усё вакол гамоніць
Ад шматгалосся ручаёў.
І хутка снег апошні згоніць
З дарог, луговін і палёў.

Рака – няўмольная стыхія.
Ёй не хапае берагоў.
А хвалі пруткія якія!
Нібыта выдумка багоў.

Звіні, жаўрук, на радасць сэрцу,
Хутчэй, жаданы, ну, пачні.
У гэты момант, мне здаецца,
Ў самога крылы за плячмі.

кастрычнік 2000 г.

ПЛАЧУЦЬ СОСНЫ

Плачуць сосны ў лесе,
Плачуць, аж галосяць,
Ой, на белым свеце
Зноў пануе восень!

Над курган-магілай
Плач лунае страшны:
Там загінуў мілы
Ў схватцы рукапашнай.

Плачуць сосны з гора,
Стогнуць ноччу чорнай –
Ой, вайна змалола
Шмат людзей, бы ў жорнах.

кастрычнік 2000 г.

ВОСЕНЬ МАХАЕ КРЫЛОМ

Махае восень мне крылом;
Птушыны вырай адплывае.
Ужо у лесе за сялом
Даўно зязюля не гукае.

То не касцёр гарыць уранні –
Рабіна пышна запалала,
Нібы дзяўчына ў час спаткання,
Што моцна, палка пакахала.

І лес у фарбах патанае –
Стаіць у ціхім задуменні.
Зайдзі туды – і адшукаеш
Душы сваёй заспакаенне.

кастрычнік 2000 г.

ЛІСІЦА

Снег бялюткі навокал пушыцца,
Цішыня аж да звону ў вушах.
А на полі мышкуе лісіца.
Памяшаўся той звер на мышах.

Угары незалізанай ранай,
Колькі здолееш вокам абняць,
Разгараўся барвовы світанак.
А унізе – сняжыстая гладзь.

Не спяшаецца бегчы да норкі:
Цёмна там і уночы, і ўдзень.
Хутка ўжо слізгане па пагорку
Шраціною шалёнай праменя.

А да лесу менш сотні ўжо кроکаў.
Што ж ты, ліска, не чуеш бяды –
Вунь двухстволкі халоднае вока
Паглядае з-за хвоі сюды.

Трэснуў стрэл, бы шкарлупка арэха,
Схамянуліся дрэвы, кусты.
А хвастатае брыдкае рэха,
Гляньце-гляньце – дае лататы.

студзень 2001 г.

КРАСАВІК

Вясна, свято і красавік,
Нам час ад сцюжы адагрэцца.
Разліў ракі, нібы Палік,
Дзівіся ты, як хваля б'ецца.

Шчыруй шырокая душой
На маладых вясновых гонях.
Прырода кожнаю вясной
Няхай сагрэе, як сягоння.

У час вясны – у лепішы час,
Калі співае птушкай неба,
Каб і у соты, можа, раз
Сябе адчуць вось так, як трэба.

красавік 2002 г.

ЧОРНАЯ КРУЧА

Чорная круча, хваля тугая,
Посцілкай сіваю сцеле туман,
Выткаўся ранак – пара залатая.
Ён для рыбацкай души, як падман.

Ён для рыбацкай натуры – надзея,
Радасць удачы, разбег для души –
Клюне шчупак, улаўлю я зладзея,
Рана пакуль яшчэ вёслы сушыць.

Здзейсніцца ўрэшце рыбацкае цуда –
Я недарэмна тут баўлю паўдня.
Трапіць зубасты вадзянік на вуду,
І не ўратуе яго глыбіня.

верасень 2004 г.

АДБІТАК ВОСЕНІ

Восень, восень – сум зямны адвечны.
Мне б бясконца гэтак вось ісці.
Жураўліны клін, як Шлях той Млечны,
Вечнасцю здаецца у жыщці.

Я іду нявыверанай сцежкай –
Ў след патрапіць, дык было б лягчэй.
Гарызонт пазначаныя вешкі
Ад маіх прыхоўвае вачэй.

У палоне дум сваіх спонтаных
Я плыву над вечнасцю жыщця,
Поўны сіл і смелага жадання,
Бы вярнуўся толькі з небыцця.

Поўніцца надзеяй лепшай сіла –
На маім баку – любімы краі.
Дзе б жыццё дагэтуль ні насіла,
А другой зямлі – не выбірай.

кастрычнік 2004 г.

МАТЫЛЁК ДЗЯЦІНСТВА

Зацвітае бульба на палетках,
А над ёю – белы матылёк.
Не іначай, то лунае кветка,
Падалося мне тады здалёк.

Кветкі той бялёсыя пляесткі –
Мітуслівых крыльцаў дзіўны вальс,
Быщам сам услед лячу на востраў,
Што дзяцінствам варта называць.

Непрыкметна ўдалеч адлятае.
За сабой ён кліча незнарок.
І душа, чамусьці, я не знаю,
Аж трапеча, нібы матылёк.

жнівень 2005 г.

ЛІСТАПАД

Лістапад – завея, завіруха,
Сон зямны абветраных бароў,
Што ты мне нашэптваеш на вуха
Жураўлінай гулкаю парой?

Я сюды прыходжу, як калісьці,
Быццам шмат гадоў таму назад.
Пагадай мне, чараўнік, на лісцях –
Ты зрабі што-небудзь, лістапад.

Дзьмухні ты на белыя аблокі,
Шчодра ўскінь у неба лісцяў жменьку.
Свіні ў свет нязведенаны, далёкі –
Ну, зрабі што-небудзь, даражэнькі.

кастрычнік 2005г.

ТЫ НЕ ВЫЙШЛА

*Светлай памяці
маёй дачкі Анюткі*

Бліснуў ранак ампулай шкляною
У акно палаты нумар пяць.
Ты не выйшла з мамаю сваёю
Ў двор бальнічны сёння пагуляць.

За акном буркуюць галубочки,
Нават тут, прыслушайся, чуваць.
Непамерна цяжка ў шэсць гадочкаў
Назаўсёды вочкі закрываць.

Да сябе паклікала ты маму –
Ў вачанятах боль нямых пакут:
“Ты заўсёды мне дапамагала,
Дык чаму не даламожаш тут?”

“Я з табою, міная дачушка”...
Штось яшчэ хацелася сказаць,
Ды упала на тваю падушку
Госцю няпрошанай сляза.

Той слязы ты бачыць не хацела,
Папрасіла: “Мамачка, не плач”.
Вунь ізноў падходзіць да пасцелі
У халаце беленъкім урач.

Надвячорак трэцца шэрый кошкай
У акно палаты нумар пяць.
Ты не выйдзеш нават і на трошкі
Ў двор бальнічны з мамай пагуляць.

Мы з табой прыехалі дадому.
Тут жа нас чакае шмат людзей.
Сярод іх бабуля, ўця Тома.
Мы цябе паклалі на пасцель.

I не бачыць больш табе ніколі
Сонца ўсход, любімых кветак – руж;
Нам з душы не выліць гора тое
I з грудзей – закамяnelых сцюж.

То блішчаць не нашы з мамай слёзы
Раніцою ў кветках над табой.
Мы не плачам, ведай, гэта росы
Ападаюць буйнаю жарствой.

Мы цяпер дамоў ісці не хочам.
Ад пакут аж застывае кроў –
Паглядаюць нерухома вочы
З чутуну адлітых галубкоў.

кастрычнік 1984 г.

* * *

B. A. з вёскі Святыця

Да касцей працінае мароз,
Стынуць вусны – ратунку няма.
Аб'явіў хто зімовы прагноз?
Сведка Бог – на двары не зіма.

Пачарнелую, як у мароз,
Куксу клён падстаўляе сваю.
Мусіць, прагнє сягоння ён слёз,
Апрануўшыся ў чорны касцюм.

У жалобе, пахілены ніц,
Азвярэламу лёсу праклён –
Сын маленькі стаіць тут, Дзяніс,
І такая ж Наташка, як ён.

Тата, тата, чаму не ўстаеш,
Ты сыходзіш да мамы, туды?
Дамавіна – няўмольная рэч –
У васабленне адвечнай бяды.

Дык, скажы ты, як жыць нам далей,
Хто прытуліць нас, хто абаўе?
Ім адказу няма, хоць самлей.
Толькі вецер галосіць, пяе.

Непрыкметна да іх падышла
Цёця Валя – сто тысяч надзеяй.
Атуліла, цяплом абдала,
Прыгарнула дваіх да грудзей.

* * *

У сяле за прыгожаю брамай
Дом раскошны – ушыркі і увысь,
Там цяпер з новым татам і мамай
Пражываюць Наташа, Дзяніс.

кастрычнік 1994 г.

НА ВОСЬМАГА САКАВІКА

Незвычайна сёння ў кожным доме,
А жанчын – дык проста не пазнаць:
Прыгажуні – у ружовых промнях –
На мужчын загадкава глядзяць.

Ёсць на тое важная прычына,
Надыходзіць радасная дата.
З днём вясны, шаноўныя жанчыны!
Жыць вам добра, радасна, багата.

Вечер за акном ужо не вые,
І мароз не лезе пад кажух.
Ярка свецяць промні залатыя –
Ужо не будзе болей завірух.

Чуцен смех, вясёлая гаворка.
Зазірнём хутчэй у каляндар –
Там гарыць чырвоная васьмёрка,
Стай на стол пузаты самавар.

сакавік 1996 г.

* * *

Дзеду Марозу

Новы год – якое свята!
Дзед Мароз, да нас ідзеш?
Стол накрыты ў нас багаты –
Колькі хочаш, пі і еш.

Знаем, што ішоў здалёку,
Дык сядай да нас бліжэй –
Паглядзі, якая ёлка!
Дзе ты ўбачыш прыгажэй.

Падарункаў нам не трэба.
Эх, махнём на іх рукой!
Ёсць і хлеб тут, і – да хлеба,
І віно шуміць ракой.

Не патрэбны нам дзівосы,
Лепей дай на “Жыгулі”.
Як прыдбаем мы калёсы,
Абліяцім вакол зямлі.

Дзед, дальбог, не пашкадуеш! –
Ты ж у нас такі адзін.
Шчыра, смачна пачастуем
І з сабой яшчэ дадзім.

снежань 1996 г.

* * *

*Анатолю Палынскаму,
рэдактару газеты
“Бярэзінская панафама”*

У зеніце лета. Росквіт спраў жыццёвых,
Цудадзейства сілы маладой.
Колькі сэнсу ў тых высокіх словаҳ,
Бы памыўся сам жывой вадой.

Нам усім ў рэдакцыі вядома:
Вы на свет з'явіліся пад час.
Ўжо тады з нябеснага праёма
Вам свяціў вяршыняю Парнас.

Ваш аб'ект – раённая газета.
Разважання ў ёй – на цэлы век,
Кожны нумар – у пакутах пекла
Ў свет выходзіць, нібы чалавек.

39 – у жыцці нямнога –
Вунь Пегас крылом заварушыў.
Дык няхай нясе ён Вас дарогай
Да бліскучых творчасці вяршыны!

ліпень 1996 г.

* * *

*Радыёжурналісту
Але Альфер*

Час сузор'я нябеснага Льва.
Нам ён бачыцца толькі уночы,
У расе лугавая трава –
Лета мые там твар свой дзяяочы.

Летам шчодрым прырода як дом,
Летам Вы паступалі вучыцца
І тады ж баранілі дыплом,
Вам пашчасціла летам радзіцца.

Ад Ушы аж да самых Дулеб,
Дзе працуюць, дзе шчыра кахаюць,
Ваша слова патрэбна, як хлеб,
Яго людзі бясконца чакаюць.

Дык няхай у жыцці і далей
Гэтак хораша лёс Вам спрыяе,
І нябесны вялікасны Леў
Ад няўдач і бяды захавае.

жнівень 1999 г.

* * *

*Дэпутату Палаты праdstаўнікоў
Нацыянальнага сходу
Людміле Аляшчанка*

У дні, калі сонца не ў золаце промняў,
А ў іскрах крутай малацьбы,
Што ў полі да ночы кіпіць, як сягоння,
На свет паявіліся Вы.

Калыска дзяцінства – Ваш родны Галоўчын.
Навокал грыбныя бары,
Сягоння вітае Вас песняй святочнай,
Віншуюць радня і сябры.

Шырокай і роўнай жыццёвой дарогі
Да самай далёкай мяжы!
Усё ў Вас ад сэрца, усё ў Вас ад Бога,
Як вечная песня душы.

жніўень 2005 г.

* * *

Пяцьфру Шагфраю

Ты і ў семдзесят гадоў
Маладзей за ўсіх дзядоў.
У суботу ад паўдня
Ў хаце ўся твая радня.

За сталом у час абеду
Льецца шчырая бяседа –
Цёплых слоў цячэ рака,
Млее ў поцісках рука.

Ты калісьці у свой час
Працай славіў наш саўгас,
Шмат гадоў далёкіх запар
Класны быў mechanізатар.

Дома – дбайні гаспадар,
Муж ласкавы, Божы дар,
Дзецям – бацька незаменны,
А яшчэ сусед адменны.

Дзед для ўнукаў хоць куды,
Ды такі вось малады!
Недарэмна ў час застолля
Ўсе жадалі шчасця, долі.

ліпень 2005 г.

* * *

Аляксею Лобачу

Хоць зіма на вуліцы злуеца,
І сняжынкі-зорачкі зіхцяць,
А ў цябе так горача на сэрцы,
Як тады, калісъці ў дваццаць пяць.

Хоць зіма раку пад лёд схавала,
Ды ў цябе натура рыбака,
У цябе клюе, як і клявала –
Ловіш добра ты без паплаўка.

* * *

Здароўя, рыбацкай забавы,
Хай дні твае славай шумяць.
Жыццёвия добрыя справы
Хай будуць на ўсе 25.

люты 2006 г.

МАЙСТЭРНЯ МАСТАКА

У пакоі рэчаў так багата!
Мы, здаецца, трапілі ў музей,
У якім нямала экспанатаў.
Толькі гэта тут не для гасцей.

Ступа, серп і посуд, і падкова –
Рэчы зaimшэлай даўніны
У майстэрні тут невыпадкова –
Ўсе яму патрэбныя яны.

На паліцах рэдкія прадметы,
Побач стары медны самавар.
Не сакрэт, у памяшканні гэтым
Сам мастак законны гаспадар.

Творца ён, не рэчаў старых скupшчык,
Хоць і вельмі шмат тут усяго.
Іншы раз бывае і натуршчык,
Вунь таршэр – падсветка для яго.

На паперы, што ў тугіх рулонах,
Нам цяпер загадковых такіх,
Ў ракурсах шматлікія фігуры
Ён стварае тут на ўсе вякі.

За ўсяго галоўнае – палотны,
Для палотнаў ёсць і стэлажы.
Вокам кінь, усё яго работы
Шмат ці мала гэта – не скажы.

Нас вітае з палатна сучаснік –
Дня герой, свайго народа сын.
Педагог, вучоны ці калгаснік –
Персанажы жанравых карцін.

На палотнах – і святыя лікі –
Мастака душы высокі ўзлёт,
Ён жа з тых, каго ў нас вялікім
Назавуць праз сотню, можа, год.

Талент – гэта дар бясконцы Бога.
У жыцці не кожнаму ўдаецца,
Ідучы жыццёваю дарогай,
Не людзям служыць, а чалавецтву.

...На мальберт паставулены падрамнік –
Поле з ільнянога палатна,
Над якім мастак, яго ўладальнік,
З раніцы шчыруе да пазна.

Замалёўкі, накіды, эскізы
(Безліч усялякіх варыянтаў) –
Ў нараджэнне новае карціны
Здымем шапкі, людзі. І – без жартаў.

люты 2008 г.

А НА КЛЯВЕ

Беразіна, а ты не для мяне,
Тут вуды рвеш, душа баліць, вядома,
Не тое, што на рэчцы, на Кляве,
Куды ідзеш заўсёды, як дадому.

Беразіна мяне не калыхала,
Наўрад сюды заманіць твой прычал,
А на Кляве сустрэў я зор нямала
З тых дзён, калі хадзіць сюды пачаў.

Беразіна, хутчэй за ўсё, стамляе,
Я тут нібы нікчэмны лішні госьць.
А на Кляве душа адпачывае,
Люблю яе святую прыгажосць.

Клява заўсёды шчыра прыгалубіць,
І ў час нямой няветлівай начы
Пры вогнішчы пры зыркім каля дуба
Заўжды прыемна будзе адпачыць.

карасавік 2002 г.

ВОЎК

Я здзівіўся на ўвесь белы свет,
Нават воку свайму не паверыў,
Калі ўбачыў круты сілуэт
Асцярожнага буйнага звера.

Ледзь сябе валачэ – занямог?
Ды пачуў небяспеку той звер.
Морду ён павярнуў у мой бок –
Не да роздуму тут мне цяпер.

Ў спешцы я падымаю ружжо,
Стрэл гучыць, і мне горка да слёз:
Воўк, знікаючы (хутка ўжо),
Як ягнё, маю ўдачу панёс.

студзень 2006 г.

БАЛАДЫ, ПАЭМЫ

КАМИНКАТ.org

ПРА ДЗЕДА КАНДРАТА З МІЛАСТАВА

У дзеда Кандрата прасторная хата,
Парадак заўсёды ў яго на двары,
У дзеда Кандрата унукаў багата –
З паўдзюжыны добра было дзетвары.

Куды ён ні пойдзе, куды ні паедзе,
Унукі услед стрымгaloў талакой.
Дзядуля раскажа ім быль пра мядзведзя
Ці дудачку зробіць – пацешацца ёй.

Аднойчы пайшоў дзед у лес, каб грабільнаў
Насекчы, а потым прынесці дамоў.
Унукі за ім чарадой гаманлівай
Пабеглі няўстрым як заўсёды ізноў.

Разносіць па лесе навіны сарока,
Застылі у велічы моўчкі дубы,
Варушыцца казка у дрэвах высока
Пра тое, як сушыць вавёрка грыбы.

Дзед пальцам ківае: ужо я вас потым,
Каб доўга па лесе малых не шукаў.
А сам, толькі ведай, хутчэй за работу,
З якой заадно і настрой узнікаў.

Унукі таксама знайшли сабе справу,
Растаяла ў лесе дзіцячая раць.
Ці шмат ім патрэбна для ціхай забавы?
Любімы занятак – суніцы збіраць.

За кусцікам кусцік, а дрэўца за дрэўцам –
Яны непрыкметна у лес адышлі.
Дзядуля працуе і, верце не верце,
Забыўся пра ўнукаў, што разам ішлі.

Прайшло з паўгадзіны, а можа, і болей,
Нарэшце успомніў: унукаў няма.
У лесе, браточки, не тое, што ў полі.
Не знайдзе гарэзаў, то – горш, чым турма.

“О, Божа мой, людзі, вы дайце мне рады!
Дахаты адному няможна ісці”.
У роспачы дзед, сам сабе ён не рады,
Не ведае, дзе тых унукаў знайсці.

Кукуе на елцы высокай зязюля,
Стракоча сарока ў лазовым кусце,
Сядзіць у самотным здранцвені дзядуля:
Няма даражэнькіх, няма іх нідзе.

А ўнукі да дзеда бягучы праз балотца –
Узбуджанай, стомленай валячы гурмой.
Унукі і ўнучкі – дзяўчаткі і хлопцы –
Шчабечуць, рассказываюць наперабой:

“Ты ведаеш, дзеду, мы бачылі лося.
Высокі, рагаты, яшчэ з барадой,
І нават, паверыш, усім нам здалося,
Што ён на расстанне баднouй галавой”.

“Бярозавай кашы не шкодзіць вам, дзеци,
Ды ўжо ж у души у мяне адышло”.
Дзед ласкова гладзіць малодшага Пецио,
Як быццам нічога зусім не было.

жнівень 1974 г.

ПРЫГОДА Ў ЛЕСЕ

Пад Новы год мяне з сякерай
У лес пагнаў пракляты лёс.
Гляджу вакол – вачам не веру:
Яліны мкнуцца да нябёс.

Мне ж трэба гэткая яліна,
Каб упрыгожыла пакой,
Каб нават жонка пахваліла
За падарунак добры мой.

Таму сячы я не спяшаўся,
Каб не глуміць дарэмна дрэў,
Глыбей у ельнік падаваўся,
Вакол уважліва глядзеў.

Хадзіў я многа так ці мала
Сярод разлапістых ялін,
Як раптам штосьці затрашчала
Ў праёме цёмнымі між галін.

Мядзведзь, браточкі, вось праява!
А ад яго ты не ўцячэш.
Бяжы налева ці направа
Адно у лапы пападзеш.

Я на калені ўпаў ад страху:
“Даруй мне, бацюхна-мядзведзь,
Я не пакрыўджу звера, птаха –
Да свята ёлку трэба мець.

Не разбуру тваю хаціну,
Жыві спакойна ў берлагу,
Дык адпусці мяне, Таптыгін,
То, можа, чым дапамагу...”

І падабрэлі вочы ў звера,
Цяплей зрабілася ў бары.
Я акрыяў: няўжо паверыў?!
А той мядзведзь загаварыў:

“То ж і мяне мая старая
За ёлкай выперла у лес.
Ліхая баба, сцюжа злая –
Не прынясу, то мне канец.

А у цябе, гляджу, сякера,
Ссячы мне ёлачку, Ваш скродзь!
А то, бадай яе халера,
Дамоў, казала, не прыходзь”.

І звер сваёй мядзведжай лапай
Мяне паляпаў па плячы.
Хацеў сказаць яму я “дзякую”,
Ды ўпаў на нейкія карчы.

“Устань, няма калі марудзіць,
Вось не падняць цябе ніяк!” –
То на работу жонка будзіць
І па плячах калоціц так.

студзень 1983 г.

Плыве крумкач у бездані висока
У зарыве нябеснага пажару.
На выгляд птушка, не скажы, што сокал,
Яе чамусьці клічуць санітарам.

* * *

Адвеку сонца ўсходзіць раніцой,
І лес яму ўсміхаецца вусаты.
Ён чалавека радуе красой,
Ён вабіць да сябе з утульнай хаты.
Адвеку сонца ўсходзіць, і спакой
Начны знікае быццам бы нясмела,
І кожны раз у лесе за ракой
Хавае ноч сваё тугое цела.

...Лягла казуля ціхен'ка ў баку
Ад снегавой наезджанай дарогі
Ў падсадзе елак з відам на раку
Без прадчування страшнае трывогі.
А крумкачко – лятае кожны раз.
Пракрумкае ў паветры раз ці колькі.
Для звера – гэта, мабыць, як для нас,
Пустыя гукі ў небе, ды і толькі.

Лунае смолкі спуджаны спакой,
Зімовы дзень як быццам у разгуле.
Праменъчык сонца ў лесе за ракой
Адліўся блікам у вачах казулі.
Праменъчык сонца калыхнуўся, знік,
Ці то галінку ветрам закранула...

Нібы страла, запушчаная ўміг,
Ляціць па лесе стрымгалоў казуля.

У навальніцы гук такі калюchy,
Што трасе нябёсы ў летні час.
Толькі вось чаму свінцом балюча
Рэзанула грудзі ў гэты раз!
У дрэвах доўга бlyталася рэха,
Раствараўся дым паrahавы.
А стралку – не сорам і не грэх
Па следу лезе, слізкім ад крыві.

А казуля з сіл сваіх апошніх --
Рэчка незамерзлая была –
Выбегла на бераг цераз пожню
І глыбокі брод пераплыла.
Паляўнічы хутка тут з'явіўся –
Споўз на пузе, доўга піў ваду,
Прагугнёў пад нос, калі напіўся:
“Падыхай, далей я не пайду”.

* * *

О, крумкач, жалобная ты птушка!
Сееш з вышыні сваю тугу.
Санітар – з такой тваёй мянушкай
Я, павер, згадзіца не магу.

люты 1993 г.

ПРАТАКОЛ

Помню час цяжкі пяцідзесятых:
Карбаўское пад канец зімы.
Па застрэшша ў снезе наша хата,
Мама ў хаце, а на печы – мы.

Той зімой стажок стаяў за гоццю:
Скубанеш – запахне муражком.
Вось туды з пасцілкай наша маці
І хадзіла з вечара тайком.

Стукаўся ў акно ружовы ранак,
І у дзвёры грукнулі тады.
Пад нагамі заскуголіў ганак.
Нам, малым, не чулася бяды.

Навяла гасцей такіх суседка.
Тут сама, адставіўши каўнер,
Панятыя, “ліпавыя” сведкі,
Участковы міліцыянер.

Пабывала ў нас людзей багата,
Толькі мы былі не рады ім.
Нібы з грому, горбілася хата –
Непрыкметна завітаў і Клім.

Дагараў якраз свячы агарак.
Помню крык і маміну слязу,
А яшчэ – пагоны і какарду.
Плакаў брат мой: сена павязуць!

Сена, сена – круг выратавальны –
Малако для брата і мяне.
Неўзабаве забялеў світанак
Пратаколам грозным у акне.

Пратакол – велізарная сіла,
Божы страх, жабрацтва і турма.
Недарэмна мама так прасіла
Літасці, збялелая сама.

Участковы, тварам непрыветны,
Пратакол адклаўшы, закурыў.
Дзядзька Клім, падсеўшы непрыкметна,
Ціха з ім аб нечым гаварыў.

Слухаў той, паскубаючы шапку,
Спакваля, пускаючы дымок,
А затым паклаў паперы ў папку
І зірнуў за комін у наш бок.

Абмінула нас бяда і скруха,
Лёс не кінүў на вялікі здзек.
Дзядзька Клім, зямелька яму пухам,
Быў высакародны чалавек.

снегань 1993 г.

ГАРБУЗОК

Гаспадар аднойчы нападпітку
Гнаў каня у мыле праз шашу –
Мой настрой знікаў увачавідкі,
Жах з'ядаў ранімую душу.

На п'янтоса я злаваўся шчыра,
Сам не свой хадзіў тады паўдня.
Ці ж цябе не маці нарадзіла –
Гэтак дзіка здзеквацца з каня!

Ды не гэтак браць патрэбна коней,
Не з цяжкой, балючай галавы.
Лепш падай хлябка яму ў далоні,
Будзь з канём паветлівей – на Вы.

* * *

Завіруха ў палях, як адвыла –
Напрадвесні,
Жарабілася ў стайні кабыла
У пеўневы песні.

З навіною аб tym і ўставала
Ў дыме ранішнім вёска,
Бегла к стайні дзятва і гукала:
Кося, косечка, коська!

Коська ўстаў, не паспеўши абсохнуць,
На вялікае дзіва.
– Паглядзіце, ад смеху б не лопнуць,
Каго нарадзіла!

Дзед Міхалка тапырыць вусы,
Сам, як ёсць, захапленне,
І якую мянушку дасі
Вось такому стварэнню?

Паявіўся на свет карапуз
Не інакш, для забавы.
Бач, круглявы, нібыта гарбуз,
І занадта рухавы.

“Гарбузок”, – падхапіла дзяцва
Непрыдуманым рэхам.
“Гарбузок”, – дзед у нас – галава –
Колькі радасці, смеху!

Так яго і назвалі тады –
Дзетвары даспадобы.
Дык расці і не ведай бяды
І хваробы.

* * *

Вольным рос Гарбузок, нібы птах
У палёце.
Не ўтрымаеш такога ў руках
Без аброци.

Не ўяўляй ён, што ёсць у жыцці
Гора-пута,
Ёсць тугая пятля абрываці,
Ёсць пакуты.

Ў вырай коціцца лета другое
Песняй ціхай,

Б'е фантанам жыццё маладое
Бурна, ліха.

У Міхалкі свой клопат штодня –
Ўсё мяркуе,
Як аб'ездзіць такога каня –
Ладзіць збрую.

Падбірае хамут і аброць
Па памеры,
Ў Гарбузка, як ва ўласную плоць,
Цвёрда верыць.

І рашыў ён, абходзячы гаць,
Пад Пакровы:
Трэба, мусіць, каня запрагаць,
Адным словам.

...Неахвотна займаецца дзень,
Ў небе хмурыць –
Не сядодня, то заўтра, глядзі,
Завіхурыць.

Ў брыгадзіра гаворка адна:
– Дзе аброцы?
Ты, Міхалка, свайго скакуна
Нам выводзь.

Мужыкі абляпілі каня,
Нібы п'яўкі –
Час ужо працаваць дзень да дня
За патраўкі.

Спрабавалі хамут адзяваць –
Не даецца.
Конь упарты – не ўтаймаваць,
Задам б'еца.
– Ладна, хлопцы, не мучай каня, –
Гне Міхалка.
А самога, бы бегаў паўдня,
Б'е дыхалка.
– Бачыш, вунь ля сцяны аглабля,
Гэй, Мікола,
Дай сюды, мы павучым каня –
Будзе школа...

Біў па сцёгнах, спіне і баках –
Ох, Міхалка!
Аглабля аж трашчэла ў руках,
Хоць не палка.

Біў бязлітасна так, што туды,
Аж да вёскі,
Даляталі выразна тады
Адгалоскі.

Доўга потым хварэў Гарбузок
На канюшні.
І Міхалка, запрогшы ў вазок,
Выў: “Паслушны!”

Няўпэўнена ставіць капыт
Шліфаваны.
Дзе падзеўся той вогненны спрыт
Нечуваны!

* * *

Вечна мокры хамут, аглабля
І няволя.
Не было іншай долі ў каня
Аніколі.

Праца ў полі да выдраных ран
У дзень кожны.
А на ноч змуражэлы дзірван
Лысай пожні.

Гарбузок хоць не выдаўся ростам,
Як гнядыша з кагорты,
Толькі з ім і прыемна, і проста
Было ў час работы.

Цягавіты, бадзёры заўжды,
Вось такіх бы нам коней –
Толькі, ведай, рыпелі гужы
І вузлы на супоні.

Браў гнілую асенню гаць
У адзіным рыўку,
На пад'ёме крутым памагаць –
Толькі не Гарбузку.

А ці бачылі вы Гарбузка
На зімовай дарозе?
Пад пранізлівы свіст палазка
Аж з сябе ён выходзіў.

У сваёй небывалай красе –
Эх, дарогі!

Ён, здавалася, ўшчэнт разнясе
Пад гарачыя ногі.

* * *

Лютавала на вёсцы зіма.
О, Ўсявышні!
Ёй, здавалася, меры няма –
Гэтак цісне.

I душа на мяжы развітання –
Дайце рады!
А табе тут яшчэ пахаванне
На Каляды.

Снегу тоўщча па самыя вокны.
Адпываюць Міхалку.
Ён, нібыта той колішні Прокла –
У труне – катафалку,

У васковага колеру перстах
Свечка ціха згарае.
Рвуць душу над труною нявестка
I ўдава пажылая.

А на печы малая унукі,
Як не ў дзень пахавальны,
Выкідаюць дзіцячыя штуکі –
Ім, малым, даравальна.

Но, душа ты, канёк Гарбузок,
Слаўны, мілы і дужы.
Сёння вось у апошні разок
Ты Міхалку паслужыш.

І павёз конь труну у лясок
Пад матыў прычытання.
Но, душа ты, канёк Гарбузок,
Сёння – дзень пахавання.

* * *

Не такі ўжо цяпер Гарбузок,
Ўзрост нямераны мае,
Зубы з'еў, аслабеў яго зрок,
Ды і сіла не тая.

А калісьці ты быў маладым,
Быў пакладзісты, дужы,
Усё прайшло, як начлежніцкі дым
Пад зімовыя сцюжы.

На баках тваіх, колісь крутых,
Вызначаюцца рэбры.
Састарэлы, нямоглы, сляпы –
Стай чужы, непатрэбны.

А сягоння пакінулі ў стайні,
Баючыся скалечыць,
Ветурач свой дыягназ паставіў:
– Ад такога – не лечачь.

Ў брыгадзіра гаворка адна:
– Прапаноўваю ход:
Ўжо не будзе з яго скакуна –
У расход!

Рэхам стрэл адгукнуўся ў той дзень
Ў Лысай пожні вясковай –

І пагас назаўсёды прамень
У вачах Гарбузковых.

Папацеў тады Яначка Крук
На канюшні ў суботу.
Сам казаў, што застаўся без рук
Ад такое работы.

Пабываць жывадзёрам паўдня,
То не спелую дулю вам з'есці.
Шкуру зняць са старога каня –
Трэба ў конскую шкуру залезці.

Адагрэліся слёзы у Янкі,
Адляглі, памякчэлі –
У яго пасля выпітай шклянкі
Вочы цёпла блішчэлі.

* * *

Кажуць, што ў ноч пад Пакровы
Ва ўрочышчы Лысая Пожня
Аглоблі палалі, як дровы –
К агню падступіцца няможна.

Міхалка паліў там аглоблі,
Вакол быў кардон з ваўкалакаў.
І зырка было, як апоўдні,
І месяц качаўся і плакаў.

верасень–лістапад 1996 г.

у
КУПАЛЬСКУЮ
НОЧ

Казка

КАМУНИКАТ.ОГ

У КУПАЛЬСКУЮ НОЧ

Казка

У нас ля плота ўскрай сяла,
Якраз, дзе сцежка пралягла,
З якога часу, невядома,
Стайць капа сухой саломы.
Там вецер спаў звычайна днямі.
Бы птах з вялізнымі крыламі,
Ўзляціць, бывала, як прачнецца,
І у паветры доўга ўецца.
А нагуляўшыся ўволю
Ён пакідае наваколле.
Тады заўсёды, як вядзецца,
Зноў у пасцель сваю кладзецца.
А ў тую ночку, на Купалу,
Ён натварыў бяды нямала.
Даўно было, а не забыцца,
Дык, можа, з вамі падзяліцца?

Мільгнула ў небе бліскавіца,
Яго малодшая сястрыца.
Як слізгане уздоўж саломы!
Тут не ўляжаць і нежывому:
— Устань мой, брацік, пагуляем,
Вунь хутка нач ужо настане.
Ноч на Купалле, на Івана,
Праспаць — вялікая загана.
І вецер ціха варухнуўся,
Чутно, ў саломе павярнуўся,
Затым, нібы пад'еўши хлеба,
Узвіўся з месца аж пад неба.

Іі бачыў хто такі капрыйз?
Ён раптам кінуўся уніз.
Дык, паглядзі, расправіў крылы!
Ты дзе набраўся гэткай сілы?
І жалю, літасці не мае,
Ўсё ломіць, крышыць, вырывае.
О, жах які, знайшоў забаву:
На віражы рвануў управа,
Ў наступны момант з-пад павеци
Мяце пакінутае смецце.
А потым зграб яго, ды зноў
Наставіў хіб і – будзь задарой!
Не вецер то, а ўжо вятруга –
Разносіць сена па-над лугам.
Размёй, растрос яго, раздзьмуй,
А сам з разбегу – ды ў ваду.
На бродзе там сядзелі гусі.
І што было, сказаць баюся:
Ўзняліся птахі на крыло,
Аднёс іх вецер за сяло.
А сам не думае здавацца,
Рашыў паплаваць, пакупацца.
Вада струменіць, як з турбіны,
Фантан – ажно вышэй рабіны –
Ламае, крышыць трыснягі,
Пускае бурбалкі, кругі...
О, Божы страх, ліхая кара –
Узвіўся зноў ажно пад хмару.
Там вые, стогне і смяецца,
Вакол яго маланка ўецца,
І злосна крэсівам трасе,
І страх Гасподні ў свет нясе.
Вецер быў самім сабой.
Выдаваў сапраўдны бой

Дрэвам, што сцяной у лесе
Ўсталі аж да паднябесся.
Вось ён, зламаўшы вершаліну
Высокай збежыстай яліны,
Над ёю дзіка галасіў.
Я вам ніколі не хлусіў.
Вецер быў з усіх вястроў –
Наламаў нямала дроў:
І направа, і налева,
Як снапы, ляжалі дрэвы –
Сосны стромкія, асіны,
Дзе з карнём, дзе з палавіны.
Нечуваны дзікі шквал
На вярсту стварыў завал.

Вёска легла спаць якраз,
Вецер зноў з'явіўся ў нас,
Раптам цішу рэзануў,
Лютай песняю загуў.
Ён, не ведаючы меры,
Калаціў, расшатваў дзвёры.
Пакаціўшыся клубком,
Рос, нібыта снежны ком.
Узлятаў, але лажыўся,
Паміраў, ды зноў адкыўся.
Шастаў ён па завуголі,
Галасіў, вішчэў, скуголіў,
Выкаблучваўся заўсята,
Зноў нахабна лез у хату.
Вось ударыўся ў карніз,
А тады скаціўся ўніз.
Пэўна, штосьці з ім не тое.
Не лятае над ракою,
Не ламае ў лесе дрэў –

Раптам ці не захварэў?
Бач ты, хоча на начлег –
Тут табе і смех, і грэх.
– Прэч з двара, не пашкадую,
Можа, іншы хто ўратуе.
Чутна, лезе на гарышча,
Толькі больш ужо не свішча.
Гэта ж дах хацеў разрушыць,
Але сілы здалі, мусіць.
Іх у ветру, скажам так,
Не хапіла б на вятра.
Чутна, недзе ўжо на прызбе
Енchyць, хныкае капрызна,
Тонка, жаласна пле,
Нібы чмель ў густой траве,
Б'еца ў сутаргах цяпер.
Кажуць, так здыхае звер.

Ў вокны раніца глядзела –
Вышаў я на двор нясмела.
Вам прызнацца, дзетвара?
Не пазнай свайго двара:
Тут усё наадварот –
Набакір паехаў плот.
Вечер хітры і капрызны
Знёс кудысьці шнур з бялізнай,
Дрэўцы, быццам бізуны,
Бо без лісця ўсе яны.
Вокам кінеш хоць куды:
Лужы поўныя вады.
Вось, што значыцца, ліхія
Сілы буйныхія стыхій.

ліпень 2006 г.

ЗМЕСТ

Аўтабіяграфічныя эпізоды.....	3	У нізкіх пуньках.....	58
Слова да чытача.....	5	Прыход вясны.....	59
ВЕРШЫ		Плачуць сосны.....	60
Дарога.....	11	Восень махае крылом.....	61
Абеліск.....	12	Лісіца	62
У полі.....	13	Красавік.....	63
Мілыя вобразы	14	Чорная круча	64
Позняя восень	16	Адбітак восені.....	65
Паліванне на зайца.....	17	Матылёк дзяцінства	66
Мой дзед.....	18	Лістапад	67
Хто пра што.....	19	Ты не выйшла	68
Адпалае восенню асіна.....	20	*** Да касцей працінае мароз.	
Ноч на паляванні.....	21	70	
Тут грэх паэтам		На восьмага сакавіка	72
не радзіца	23	*** Новы год –	
Пакахай.....	24	якое свята	73
Асені пазітыў.....	25	*** У зеніце лета.	
Летняя ночка	26	Росквіт спраў жыццёвых.....	74
Жураўлі.....	27	*** Час сузор'я	
Мая вёска.....	28	ніябеснага льва	75
Зімовы вечар	29	*** У дні, калі сонца	
А певень курмі даражыў	30	не ў золаце промняў	76
Жыццё сабачае	31	*** Ты і ў семдзесят	
У гусей свае дарогі.....	33	гадоў	77
Дзіўны пакупнік	34	*** Хоць зіма на вуліцы	
Салавей.....	35	злуецца	78
Кароткая сустрэча.....	36	Майстэрня мастака.....	79
Рэха.....	38	А на кляве	81
Дом графа патоцкага	39	Воўк.....	82
Восень.....	41	БАЛАДЫ, ПАЭМЫ	
Сто дарог	43	Пра дзеда кандрата з	
Разбіты човен.....	45	міластава	85
Нібы ўпершыню.....	46	Прыгода ў лесе.....	87
Зязюлін лік.....	47	Балада пра казулю	89
Падлёдны лоў	49	Пратакол.....	91
Вулкан.....	50	Гарбузок.....	93
Смерць сабакі	53	У КУПАЛЬСКУЮ НОЧ	
У электрычцы.....	55	(КАЗКА)	
Лета.....	57	У купальскую ночь.....	103

Літаратурна-мастацкае выданне

XXI стагодзя: паэтычныя далягляды

НЕСЦЯРОВІЧ Уладзімір Паўлавіч

СТО ДАРОГ

Вершы

Рэдактар Юлія Аляксандрава
Дызайн вокладкі Сяргей Ждановіч
Карэктар Вікторыя Ляйкоўская

Падпісана да друку 11.04.2008. Фармат 70x100 1/32
Папера афсетная. Гарнітура «Mysl». Друк афсетны.
Ум. друк. арк. . Ул.-вид. арк. . Наклад 300 асоб.
Замова №

Прыватнае выдавецкае унітарнае прадпрыемства «Галіяфы»
АП № 02330/0150300 ад 04.2008 г.
220039, г. Мінск, вул. Брылеўская, 11-44.
E-mail: vish@bk.ru
www.golify.com

Сумеснае таварыства з абмежаванай адказнасцю «Медысонт».
АП № 02330/0056748 ад 22.01.2004 г.
220004, г. Мінск, вул. Ціміразева, 9

Кніжная серыя “Другі фронт мастацтваў”
заснаваная ў 2000 годзе суполкай
радыкальных літаратараў
“SCHMERZWERK”:

За 8 гадоў выйшлі кнігі аўтараў:
Альгерда Бахарэвіча, Юрасія Барысевіча, Адама Глобуса,
Вальжыны Морт, Алеся Бычкоўскага, Сяргея Кавалёва,
Змітра Вішнёва, Іллі Сіна, Вікі Трэнас, Вольгі Гапеевай,
Валянціна Акудовіч, Віктара Жыбуля, Джеці (Веры Бурлак),
Пятро Васючэнкі, Міхася Башуры, Ірыны Шаўляковай,
Уладзіміра Боські, Ганны Кісліцынай, Людкі Сільновай,
Сэмюэла Бэкета (пераклад Віталія Воранава), Андрэя Бурсава,
Андрэя Хадановіча, Леры Сом, Усевалада Гарачкі,
Дзяніса Хвастоўскага, Андруся Белавокага, Змітра Пляна.

Выдавецтва «Галіяфы» рыхтуе да друку (2008 — 2009)

Серыя «Другі фронт мастацтваў»:

- Валянцін Акудовіч. «Дыялогі з Акудовічам».
Размовы, дыскусіі, рэфлексіі і палемікі
- Аляксей Талстоў. «Бег». Раман
- Аляксей Талстоў. «Мінакі». Раман
- Пятро Васючэнка. «Ад тэксту да хранатопа».
Артыкулы, эсэ, пятрогліфы
- Мікола Касцюкевіч. «Колеры». Паэзія і проза
- Юрась Пацюпа. «Зялёны яблык». Тэксты,
інтэрпрэтацыі, каментары
- Зміцер Плян. «Фрагменты закаханага».
Паэзія
- Алеся Туровіч. «АКТ». Маніфесты, артыкулы,
эсэ, даклады

- Ілля Сін. «Тэатральныя дэманы». Кніга трансгрэсіўнай прозы
 - Ілля Сін. «Ці баліць папяроваму чалавечку?»
 - Міхась Башура. «Стойкі алавяны ваяка».
- Вершы і проза
- Зміцер Вішнёў. «Замак пабудаваны з крапівы».
- Проза
- Юрэс Барысевіч. «Ілюмінацыі». Афарызмы і мініяцюры
 - Юрэс Барысевіч. «Шэрае сонца». Доследы літаратурна-мастацкага андэграўнду
 - Віка Трэнас. «Экзістэнцыйны пейзаж». Паэзія
 - Віка Трэнас. «Лабірынт». Крытыка
 - Юры Станкевіч. «Мільяд удараў». Проза
 - Вольга Гапеева. «Непараўнальная лінгвістыка. Асновы». Проза
 - Інэса Кур'ян. «Бэзавы бамжак». Раман
 - Арцём Кавалеўскі. «Аддаленасць і адданасць». Паэзія і лірычная проза
 - Ірына Шаўлякова. «Сапраўдныя хронікі Пойні». Артыкулы, эсэ
 - Міхась Южык. «Баль на канате». Крытыка
 - Віктар Іваноў. «Асарці». Проза, п'есы, паэзія
 - Анка Упала. «Каворная съвішнасць». Казкі для дарослых
 - Вера Бурлак, Віктар Жыбуль. «Забі ў сабе Сакрат!». Вершы
 - Віктар Жыбуль. «Стапэлій». Вершы
 - Віктар Жыбуль. «Дзяцел і дупло». Вершы

- **Вера Бурлак.** «Дзеці і здані». Вершы, апавяданні, п'ескі
- **Таццяна Нілава.** «Готыка тонкіх падманаў». Вершы
- **Андрэй Федарэнка.** «Сечка». Эсэ
- **Уладзімір Гніламёдаў.** «Паэзія: набыткі і тэндэнцыі». Навуковыя даследаванні

Серыя «Адсутнае беларускае мастацтва»:

- **Алесь Родзін.** Каталог рэпрадукцый
- **Пятро Васілеўскі.** «Рэтраперспектыва». Артыкулы, эсэ
- **Віктар Жыбуль.** «Жыцьця беларускага футурыста». Дакумэнтальны нарыс пра Паўлюка Шукайлу

Серыя «Калекцыя беларускай фантастыкі»:

- **Серж Мінскевіч.** «Сад замкнёных гор». Квазіфэнтэзі
- **Алесь Бычкоўскі.** «Анамалія». Фэнтэзі

Серыя «Партрэты польскай літаратуры»:

- «Вертыкальны трыптых»: Польская авангардная паэзія (Пераклад I. Кур'ян)

Дзіцячая серыя «Сланечнікі»:

- Алан Аляксандр Мілн. «Файны Пуф і ўсе хто з ім» (пераклад з англійскай І. Кур'ян)
- Алан Аляксандр Мілн. «Паветка на Пуфавым узлеску» (пераклад з англійскай І. Кур'ян)